

Till

Utbildningsdepartementet

u.remissvar@regeringskansliet.se

u.gv.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över:

Kriminalvårdens skolverksamhet för barn och unga

Diarienummer: U2025/02404

Inledning

Föräldraalliansen Sverige är en nationell föräldraorganisation som verkar för en likvärdig skola i hela landet och för varje barns lika rätt till utbildning. Vårt remissvar utgår från skollagens mål och principen om likvärdig utbildning, samt barnkonventionens krav på icke-diskriminering, barnets bästa, rätt till utveckling och rätt till utbildning.

När staten frihetsberövar ett barn upphör inte statens ansvar för barnets utbildning. Vi menar att frihetsberövandet inte innebär någon inskränkning i statens skyldighet att säkerställa tillgång till utbildning av god kvalitet och på jämlika villkor.

Inledande synpunkter

Föräldraalliansen Sverige delar i huvudsak beredningens förslag och bedömningar.

Vi tillstyrker delar som syftar till att stärka rätten till utbildning t.ex. kartläggning, individuell studieplan, betygssättning i enlighet med motsvarande skolform och utvecklingssamtal. Samtidigt bedömer vi att flera förslag riskerar att i praktiken skapa lägre kvalitet och sämre likvärdighet för en redan utsatt elevgrupp, särskilt genom:

- alltför stort utrymme för "nödvändiga avvikelser" från skolväsendets norm,
- begränsningar i modersmål,
- risk att fjärr-/distansundervisning och behörighetsundantag blir strukturella lösningar.

Några synpunkter

Begreppet "nödvändiga avvikelser" måste avgränsas tydligare för att skydda likvärdigheten. Vi vill peka på att avvikelser riskerar att bli en konsekvens "per definition" av anstaltsmiljön, vilket gör att förslagen inte säkrar en kvalitativ utbildning som i motsvarande delar av skolväsendet.

Föräldraalliansen Sverige menar att avvikelser ska vara individuellt motiverade och ska vara proportionerliga och inte större än nödvändigt, samt ska följas upp med tydliga indikatorer för likvärdighet (undervisningstid, ämnesutbud, stöd, betyg och övergångar).

Promemorian föreslår kartläggning och individuell studieplan för varje elev. Detta är ett förslag som Föräldraalliansen Sverige starkt ställer oss bakom. Vi vill särskilt peka på vikten av att den "ägs" av eleven och följer eleven mellan utbildningsanordnarna.

En elevgrupp med ofta omfattande skolsvårigheter behöver mer, inte mindre, undervisningskvalitet. Vi avstyrker ett nytt undantag från regler om vilka lärare Kriminalvården får använda.

Promemorian innebär att Kriminalvården inte ska vara skyldig att erbjuda modersmål, med undantag för nationella minoritetsspråk. Föräldraalliansen Sverige förordar en skyldighet för Kriminalvården att erbjuda modersmål i linje med skolväsendets regler, alternativt inför en ordning där avsteg endast får ske efter individuell, dokumenterad och överprövningsbar bedömning.

Promemorian föreslår utvecklingssamtal minst en gång per termin och att rektor ska se till att eleven och om möjligt vårdnadshavare får samlad information. Vårdnadshavares delaktighet är ofta avgörande för återgång till skola och för att planera stöd efter frigivning. Föräldraalliansen Sverige huvudregeln bör vara att vårdnadshavare involveras, om inte starka skäl talar emot. Vi noterar att promemorian förordar två utvecklingssamtal per läsår till skillnad från andra aktuella utredningar.

Promemorian föreslår ikraftträdande 1 mars 2027 och bedömer att övergångsbestämmelser inte behövs. Samtidigt framgår att barn kan komma att påbörja verkställighet innan promemorians regler träder i kraft och att då den tidigare regleringen blir tillämplig fram till 1 mars 2027.

Föräldraalliansen Sverige menar att det finns en påtaglig risk för en "mellanperiod" där barn får lägre kvalitet. Vi varnar för att barn och unga som tas emot före 1 mars 2027 riskerar att få utbildning av lägre kvalitet och betonar vikten av åtgärder redan innan nya bestämmelser träder i kraft.

Sammanfattning

Föräldraalliansen Sverige föreslår att regeringen:

1. förtydligar och avgränsar "nödvändiga avvikelser" genom krav på individuell motivering, proportionalitet och uppföljning,
2. säkrar obruten skolgång genom tydlig överlämning (inkl. 3 kap. 12 j skollagen) till/från häkte och kriminalvårdsanstalt, samt i förekommande fall vanlig skola,
3. begränsar behörighetsundantag och stärker förutsättningar för behörig undervisning,
4. skärper villkor för fjärr/distansutbildning så att det inte blir en standardlösning på organisatoriska problem,
5. behåller/återställer rätten till modersmål eller inför strikt individuell prövning vid avsteg,
6. hanterar riskerna i mellanperioden före 1 mars 2027 och säkerställer miniminivåer redan innan ikraftträdandet.
7. tillsätter en utredning som får i uppdrag att se över möjligheten att ge Kriminalvården ett tydligt ansvar för att elever som är intagna i häkte erbjuds särskild undervisning.

Stockholm 2025-02-13

Maria Nilsson
t.f. Ordförande

Föräldraalliansen Sverige är en nationell intresseorganisation för föräldrar och föräldrasammanslutningar och utgör ett samarbetsorgan för dessa.

Förbundets övergripande ändamål är att ur ett föräldraperspektiv verka för en utveckling av samhället som främjar varje barns allsidiga utveckling, lärande och hälsa.

Förbundet är partipolitiskt, fackligt och religiöst obundet.